

Könyves utazás

A tenger I. rész

Öt részlet, mese, igaz történet révén újra utazhatunk együtt néhány napon keresztül, ezúttal a tengerhez! Első részünkben egy japán mesét olvashatnak, melyet az Országos Széchenyi Könyvtár letölhető kincsei között találtunk, és dr. Illés Hilda pszichológus írt hozzá gondolkodtató kérdéseket. Tartsanak velünk!

I. rész:

„Tengert apaszt, tengert dagaszt

Békességben éldegélt a két testvér, a halászgató sogun-fi (királyfi) és a vadászgató sogun-fi. Az idősebbik a halászásért élt-halt és úgy el tudott ügyeskedni, hogy nagy halak, kis halak bőven akadtak a horgára. A fiatalabbik meg vadászgatni járt és erdőn-hegyen a tanyája, csak úgy hullajtotta a sok vadat.

Előáll egy nap a kisebbik és azt mondja a bátyjának: - Cseréljük meg a mesterségünket, bátyja. Helyettem te menj vadászni, én meg a tengerre megyek és

halakkal próbálkozom meg. Csak a zsinegedet meg a horgodat add ide vagy egy-két napra.

Az idősebbiknek nemigen volt ínyére a dolog, és eleinte hallani se akart róla; de addig rimánkodott neki az öccse, míg beleunt, és azt mondta neki: - Na, nem bánom hát, ha cserélünk is.

Veszi a kisebbik a horgot meg a zsineget, odamegy vele a tengerre, de egy fihal, még csak annyit se tudott fogni. Hát még mikor a horog is odaveszett, a tengerbe találta belepottyantani. Kéri az idősebbik a horgot, mert más dolog a vadászás és megint más a halászás; mindenki csak a maga dolgával foglalatосkodjék.

- Biz én egy halat se tudtam fogni, a horgot meg odaveszett a tengerbe.
- Nekem pedig előkerítsd azt a horgot – mordul rá a bátyja -, ha törik, ha szakad.

Előveszi a kisebbik a nagy kardját, apróra töri és vagy ötszáz horgot kalapál össze belőle. Viszi a bátyjának és odaajánlja neki:

- Nem kell nekem a te horgod – kiált rá az öccsére.

Megint előszedi a kardját és dirib-darabjaiból vagy ezer horgot kovácsol össze.

- Ezer horog azért az egyért – mondja a bátyjának.
- Nekem csak a magamé kell, de meg is legyen ám – fenyegetőzik az idősebbik.

Elbúsulja magát a kis sogun-fiú, odaballag a tenger mellé, leül és keserveseket sóhajtgat. Megjelenik előtte egy ember, a tengernek volt a bölcs öregje, és kérdi a legénytől:

- Miért sírsz-rísz oly keservesen, sogun ivadéka?

Elmondja a legény a búját-baját, hogy mint vesztette el a bátyja horgát és hogy csak az az egy kell neki, mégpedig ha törik, ha szakad. Fogja magát az emberke, a tengernek bölcs öregje, egy csónakot teremt valahonnan elő és beleülteti a

legénykét. Aztán egyet lódit rajta, és amint a parttól elfelé tart, azt kiáltja utána az emberke:

- Egy darabig csak úszkáljatok, haladjatok; szép sima a tenger, nem esik rajta bajotok. Addig menjete, míg egy palotához nem juttok; olyan a formája, akár a halpikkelyeké.

A tenger uráé az a palota, ő lakik benne meg a házanépe. Ha odaérsz a kapujához, egy nagy Kassziafát fogsz ott megpillantani, alatta meg egy kutat. Jól megjegyezd magadnak. Az lesz ott a dolgot, hogy felmászol a fára, annak is a legtetejére, és addig ülsz rajta, amíg meg nem lát a tenger urának a leánya. A többit aztán ő fogja eligazítani.

Szó szerint cselekedett meg mindent a sogun-fi, és ahogy odaérkezett ahhoz a halpikkelyes vízi palotához, odasietett a Kassziafa mellé, felmászott rajta, és leült egy ágra, a legtetejére.

Gyöngyikének hívták a tenger urának a lányát, az ő szolgálói járnak ahhoz a kúthoz, hogy aranykorsókat vízzel merítsék tele. Épp most jönnek a korsócskákkal és amint odanéznek a nagy fára, mintha napsugaras lenne a teteje. Még erősebben odanéznek, hát meglátják rajta a legényt; szép volt az arca, annak volt fent a ragyogása. Észrevette a sogun-fia a lányokat és vizet kér tőlük. Odasietnek a kúthoz, aranykorsókat telemerítgetik és egy kis aranykupácskába abba öntenek neki, s úgy nyújtják fel oda a vizet. A sogun-fi épp csak hogy a szájához érintette a kupát. Egy kis drágakő lógott a nyakán, előveszi, a szájába teszi és beleejti az aranykupába. A lányok aztán veszik az aranykorsókat, az aranykupácskát, hazatérnek vele és Gyöngyikének nyújtják oda.

Fogja a leányka az edényt, és amint önti a kupából a vizet, kihull a kis drágakő belőle.

- Volt valaki a kapu mellett, a kút közelében? – kérdi a szolgától.

- Egy legény ült a fa tetején – felelik a lányok – úgy ragyogott az arca, akár a nap sugara; még az atyádénál is különb a szépsége. Vízért kért tőlünk, mi meg adtunk neki. De alig hogy ivott belőle, csak épp egy kövecskét ejtett a kupába.

Elámult a lány a beszédjükon és kiment a palotából, hogy megnézze azt a legényt ő is. Csak egy pillanatra lépett ki, épp hogy ránézhetett a sogun-fira. Odasietett az apjához, a tengerek urához és azt mondta neki:

- Apámuram, egy legény áll a kapunknál, a Kassziafáról nézdegél lefelé.

Kilép a tenger ura a palotából, hogy szemügyre vegye azt a legényt. Felnézett a fára és tüstént megsejtette, hogy kivel is van dolga. Odakiáltott a legénynek, hogy szálljon le a fáról és térjen be hozzá vendégének.

Leszáll a sogun-fi és együtt mennek be a palotába. Mennyezetes nagy széket tesznek le eléje, tengeri állatok bőrével bélelve, selyem kárpitokkal nyolcszorosan fedve. Azután meg nagy lakomára terítették és úgy jártak a legénynek a kedvében, úgy lesték a szavait, hogy a vége az lett, hogy a felesége lett Gyöngyike. Úgy éltek, mint hal a vízben, még annál is különbül.

Három esztendő telt el azóta. Egy éjjel, mikor épp letelőben volt a harmadik esztendő, hogy hogy nem, az otthonjára eszmélt a legény és úgy elővette a vágyakozás, hogy ugyancsak sóhajtgatott az ágyában.

Meghallotta a felesége a sóhajtozását és nehezeére esett neki. Mondja másnap az apjának, a tengerek urának:

- Mindezideig boldogok voltunk, semmi se zavart meg bennünket. Csak az éjszaka történt először, hogy szomorkodott, meg sóhajtgatott az uram. Vajon mi lelhetette szegényt, mi hirtelen bánat érhetette?

Megszólítja másnap a tenger ura és kérdi a vejétől, hogy mi bántja a lelkét, és hogy voltaképpen miért is jött az ő országába. Elmondja erre a sogun-fi, hogy mi minden

történt otthon vele, és hogy mennyire haragszik rá a bátyja, hogy a tengerbe veszett a horga.

Kiadja a tenger ura a parancsot, hogy aki hal, meg halféle csak él a tengerben, akár kicsiny, akár nagy, akár szelíd, akár vad, mind járuljon a színe elé. Mind megjelenik előtte és térdet-fejet hajtanak neki.

- Ki talált egy halászhorogot? – kérdezi tőlük.

Azt feleli a sok hal:

- Egy saj-halacska él köztünk, sokat panaszkodik mostanában, hogy a torkába akadt valami és fáj neki, ha nyel egyet. Meg kellene nézni, hogy mi akadt a torkába.

Odahozzák a saj-halacskát, a száját felpeckelik, belenéznek a torkába, hát ott a horog benne. Kiveszik, jól megmossák, és úgy adják oda a sogun-ivadéknak.

- Még valamit adok neked az útra – mondja a tengerek ura -, ha mindenképpen haza akarsz nézni.

Két drágakövet vesz aztán elő, gömbölyű volt, ragyogó, az egyik az apasztó kő, a másik meg a dagasztó kő. Odaadja a vejének és azt mondja neki:

- Menj haza az országodba és add vissza a horgot a bátyádnak. Ha azt látod, hogy nem fogad jó szívvel és ha el akar majd hazulról üldözni, akkor azt tedd vele, hogy ha ő domboldalon ültet rizst, akkor te meg a völgy aljában ültess, ha pedig ő akarja a völgy alját, akkor te meg a domboldalra kerülj. A víz folyását majd én igazítom, neki csak a kárára, neked pedig hasznodra. Ha majd megharagszik emiatt a bátyád, és el akarna pusztítani, akkor csak ezt a két drágakövet vedd elő. Először a dagasztót vedd a kezébe, és úgy megdagad tőle a tenger, hogy a földjét, mindenét elárasztja a víz. Megijed majd a bátyád, és rimánkodásra fogja a dolgot. Ha meg akarsz neki bocsátani, akkor a másik követ vedd elő, az apasztót, és legott megapad a sok víz, és megmenekül a nagy veszedelemtől. Jól megjegyezd, amit mondtam.

Megint kiad aztán egy parancsot, és hivatja a sok krokodilust.

- A földre akar a sogun-fi menni – így szól hozzájuk. – Ki viszi őt a leggyorsabban és aztán hírt is hoz róla?

Előáll egy krokodilus, jó nagy volt a sok nagy közt, s azt mondja a parancsolójának:

- Egy nap alatt odaviszem, és még vissza is térek aznap.
- Akkor indulhattok – mondja a tengerek ura. – Jól vigyázz, hogy ha majd odaértek a tenger közepére, meg ne ijeszd valahogy a sogu-fit.

Ráültették aztán a krokodilusra, és neki a tenger rengetegének. Még aznap meg is érkeztek, és amikor visszafelé készült a krokodilus, elővette a legény a törét, leoldotta a derekáról és a krokodilus nyakára kötötte. Ez az ő üzenetje a tengerentúlnak, meg a hitvesének. Első dolga aztán az volt, hogy visszaadta a megkerült horgot, és úgy viselkedett a bátyjával, ahogy a tengerek ura tanácsolta volt neki. Ha a bátyja lent ültetett rizst, ő felfelé ment a magáéval, ha pedig felment a bátyja a rizsével, ő meg lefelé jött az övével. A többi aztán a víz intezte el és azt a rizsföldet öntötte el mindig, amelyik az idősebbiké volt.

Szegény ember is lett a bátyjából, a fiatalabbik meg egyre csak gazdagodott. Kitért az irigység a bátyjából, és nekiront egy nap a fiatalabbiknak, végez az életével. Épp hogy csak előkaphatta a dagasztó követ, és amint felfelé tartja, úgy ront elő a tenger árja, hogy az idősebbiknek nemcsak a földje, de a teste-lelke is víz alá kerül.

Aj, de megrémült a bátyja. Könyörög az öccsének és rimánkodik neki, hogy ha egyebet nem, legalább az életét mentse meg. Szánja-bánja a tettét, és csak úgy vergődik a hullámok közt.

A másik követ veszi elő a fiatalabbik, az apasztót, és ahogy felfelé tartja, egyszeribe eltakarodik a sok hullám. Térdre borul az idősebbik és megfogadja, esküvel is erősíti, hogy az öccsét ismeri el urának és hogy csak az ő szavainak lesz a megfogadója.

Békességben éltek, boldog lett a sorsuk és nem sok idő múlva Gyöngyike is eljött, ura örömére, vigasztalására.”¹

Kérdések, gondolatok a meséhez:

„.. mindenki csak a maga dolgával foglalatostkodjék.” - mondja az idősebb testvér a mesében.

Mit jelent, milyen érzéseket kelt Önben ez a mondat?

Milyen lehet vajon a másik bőrében lenni? Érezte-e már úgy, hogy szívesen elcserélné mással az életét? Mi az, ami vonzó volt a máséban? Meg tudná ezt a saját életében is valósítani?

Mi az, amit semmiképp nem adna a saját életéből, amihez ragaszkodik?

Van-e olyan dolog az életében, amiért úgy él-hal, amelyhez úgy ért, mint az idősebb testvér a halászathoz, s a fiatalabb a vadászathoz?

Hol, mely helyszínen látja magát a történetben? Milyen konfliktus zajlik a választott helyszínen? Gondolja végig, hogyan kapcsolható ez a jelenlegi élethelyzetéhez.

Nézze meg, mi a választott helyszínt követő jelenet a mesében, és gondolja végig, a mese alapján hogyan és hova vezet tovább az útja.

---

¹ Kúnos Ignác: Nippon-ország naposkertje. Japán népmesék. Athenaeum Kiadó, Budapest, 106-113. o.